

Podstata eucharistické oběti (1937)

P. Ant. Čala, O.P.

Písmo svaté, tradice i výměry církevních sněmů dokazují, že mše svatá jest opravdová a skutečná oběť ve vlastním slova smyslu. (1) Každý katolík je povinen věřit v toto nevýslovné tajemství. Ale má se také snažiti, aby jeho víra byla rozumná, podle slov Apoštola: „Rozumná budiž vaše služba.“ (2) A vatikánský sněm praví: Když rozum věrou osvěcený zbožně a střízlivě hledá, s pomocí Boží dosáhne jakéhosi velmi plodného porozumění těmto tajemstvím.“ (3) Proto se snažíme aspoň poněkud porozuměti nevýslovnému tajemství eucharistické oběti. Abychom toho dosáhli, musíme si ukázat, že mše svatá má všechny podmínky opravdové oběti, totiž: obětní dar, obětujícího kněze a obětní úkon.

I. *Co jest obětní dar v eucharistické oběti?* Církev prohlásila, že na oltáři jest obětován týž dar (una eademque hostia), který byl kdysi obětován na kříži. (4) Avšak na kříži byl obětován Ježíš Kristus, tělo Kristovo, duše Kristova, krev Kristova. Mše svatá je tedy – jak se vyjadřují svatí Otcové – oběť těla a krve Ježíše Krista, Bohočlověka. (5)

Ve mši svaté je tudíž za lidstvo Bohu obětován nejvznešenější, nejvzácnější a nejsvětější dar. A právě proto mše svatá má takovou nesmírnou cenu, převyšující vše stvořené. Svatý Alfons praví: „Všechny pocty, které kdy vzdali a vzdají Bohu andělé svými službami a lidé svými pracemi, pokáním a mučednictvím, nikdy nemohly a nebudou moci vzdáti Pánu tak velkou slávu jako jediná mše svatá... Všechny pocty tvoří jsou konečné, ale pocta, kterou přijímá Bůh v oběti mše svaté, je nekonečná, protože se tam přináší oběť nekonečné ceny.“

II. *Kdo je obětující kněz eucharistické oběti?*

1. Na sněmu tridentském Církev prohlásila: „Jeden a týž je obětní dar a týž je obětující (idem nunc offerens) prostřednictvím kněží, který sebe sama tehdy obětoval na kříži, pouze způsob obětování je rozdílný.“ (6)

Krvavou oběť přinesl Kristus jen jednou na Kalvarii. Ale nekrvavá oběť, vnitřní oběť Kristova trvá navždy. (7) Není sice už záslužná, neboť Kristus už není poutníkem k věčné vlasti; ale vždy je úkonem klanění, díkůčinění, smíru a prosby, který přivlastňuje věřícím zásluhy krvavé oběti na Kalvarii. Kristus je nyní v nebi oslaven. Proto jeho úkony blaženého patření, lásky, klanění, díkůčinění atd. nejsou měřeny časem, nýbrž věčností, naprosto nehybnou; jsou nad všecken čas. A proto vnitřní oběť Kristova není obnovována, nýbrž trvá stále bez přerušení.

Ježíš Kristus ustavičně vykonává svůj úřad kněžský, každodenně se obětuje na našich oltářích prostřednictvím svých kněží, kteří vše vykonávají jeho jménem a jeho mocí, vyplývá z toho, že Kristus je hlavním obětníkem, jemuž jsou podřízeni všichni obětující kněží.

Z toho pak plynou důležité důsledky: Poněvadž Kristus je hlavní obětník, eucharistická oběť je nekonečně dokonalá, má cenu nekonečnou jako oběť kříže, neboť vznešenost oběti závisí předně na důstojnosti hlavního obětujícího kněze. Mimo to, poněvadž hlavní obětník je nekonečně svatý, eucharistická oběť je vždy a všude oběť čistá a neposkvrněná, i když jeho zástupci jsou nedokonalí anebo nehodní.

2. Ve mši svaté Kristus obětuje Otci nebeskému viditelným způsobem, prostřednictvím svého viditelného zástupce, prostřednictvím kněze. Kristus je hlavním knězem; všichni ostatní kněží jsou mu podřízeni jako nástroj jeho hlavní příčině. Obětují jen jménem Kristovým, jen mocí Kristovou. Při kněžském svěcení dostávají moc, kterou může dáti jedině Bůh, moc proměňovati chléb a víno v tělo a krev Ježíše Krista. Každý kněz platně posvěcený, a jedině takový kněz, může Bohu přinášeti eucharistickou oběť, představovati Krista, jednati jeho jménem a jeho mocí.

3. Kněz však přináší eucharistickou oběť nejen jménem Kristovým, nýbrž i jménem Církve. Kristus totiž svěřil celou bohopoctu své Církvi; dal jí moc, aby jeho jménem vykonávala celou křesťanskou bohopoctu, k níž patří především oběť mše svaté. Tento úkol bohopocty nemůže Církev vykonávati, leč prostřednictvím fyzických osob, k tomu zvláště určených a zmocněných, které jednají její mocí a jejím jménem.

Kromě toho i všichni věřící přinášejí Bohu eucharistickou oběť, ovšem v širším slova smyslu. Poněvadž všichni věřící jsou milostí spojeni s Kristem jako údy s hlavou, proto všichni spoluobětují s Kristem. Proto svatý Petr nazývá všechny věřící „svatým a královským kněžstvem“ (8), které má přinášeti Bohu oběť příjemnou. A při mši svaté vybízí kněz všechny přítomné: „Modlete se bratři, aby moje i vaše oběť byla příjemná Bohu“. Všichni věřící tedy spoluobětují s Kristem.

III. *V čem záleží vlastní obětní úkon mše svaté?* Není třeba dlouho dokazovati, že vlastní obětní úkon mše svaté je proměňování; proměňováním se totiž stává přítomno tělo a krev Ježíše Krista pod způsoby chleba a vína, a proměňováním je uvedeno do stavu oběti (žertvy), a tedy obětováno. Eucharistická oběť tedy podstatně záleží ve dvojím proměňování.

Žádná modlitba a žádný obřad, které se konají před proměňováním nebo po proměňování, nepatří k podstatě mše svaté. Modlitby při obětování, slavnostní díkůčinění při prefaci, lámání svaté Hostie jsou úkony velmi důležité, obrazné a úctyhodné svým stářím; ale nepatří k podstatě mše svaté, nýbrž jen k úplnosti. Ani přijímání sloužícího kněze nepatří k podstatě eucharistické oběti, nýbrž jen k její úplnosti. Přijímání čili požívání přinesené oběti je pouze doplněním vykonané oběti.

Podstata eucharistické oběti záleží jedině v proměňování. Svátí Otcové často zdůrazňují, že přijímání kněze anebo věřících je hostina, to jest účast na přinesené oběti, požívání obětovaného Beránka Božího. Napřed musí býti dokonána oběť, a pak teprve může býti požíváno, co bylo už obětováno. Svatý Řehoř Nys. praví: „Ježíš Kristus se tajemně obětoval v oběti, je zároveň knězem a obětí. Kdy se to stalo? Při poslední večeři. Když dával svým učedníkům kolem sebe shromážděným jísti své tělo a pít svou krev, zřejmě prohlásil, že oběť Beránka byla již dokonána. Tělo oběti nemůže býti požíváno, dokud je živé. Protože dal svým učedníkům své tělo za pokrm a svou krev za nápoj, to tělo muselo býti už obětováno způsobem nevýslovným a nepochopitelným podle vůle Pána, jehož všemohoucnost vykonala tento div.“ (9) Co bylo řečeno o eucharistické oběti při poslední večeři, platí i o přinášení nekrvavé oběti na našich oltářích. Obětní úkon je podstatně všude týž, totiž proměňování.

Jak je Kristus obětován dvojím proměňováním? Víra nám praví, že mše svatá je skutečně oběť. Avšak skutečná oběť se podstatně skládá ze dvou částí, jako z látky a tvaru: z vnějšího zničení nebo pozměnění obětovaného daru (*immolatio*) a z vnitřního úkonu obětujícího (*oblatio*). Vnější zničení oběti je pouze znakem vnitřní oběti obětujícího. (10) Tedy i mše svatá se musí skládati z těchto dvou částí: z vnějšího pozměnění obětovaného daru a z vnitřní oběti obětujícího.

Proto nesprávné jsou teorie, které hlásají, že podstata eucharistické oběti záleží pouze ve vnějším zničení obětovaného daru (11), nebo pouze ve vnitřním obětování Krista. (12)

Eucharistická oběť podstatně záleží v obojím: *ve vnějším zničení* (ovšem svátostném) *i ve vnitřním obětování Krista*. Jako v oběti na kříži skutečné zabití bylo podstatnou látkovou částí, a vnitřní obětování, jímž Kristus sebe obětoval Bohu, bylo podstatnou tvarovou částí: tak i v oběti mše svaté vnější zničení obětního daru (svátostné oddělení těla a krve) je podstatnou látkovou částí, a vnitřní oběť Kristova je podstatnou tvarovou částí. (13)

Eucharistická oběť je zcela zvláštní oběť, jedinečná oběť, oběť vyššího řádu. Zvláštnost této oběti je předně v tom, že je obětována ve zvláštní formě, pod svátostnými způsoby, kdežto jiné oběti jsou přinášeny ve své vlastní formě. A k tomu se přidružuje druhá zvláštnost, že totiž v eucharistii se obětuje Kristus živý, oslavený, který nemůže trpěti a umírati, obětuje se způsobem nekrvavým, kdežto oběti zvířat nikdy nemohly býti vykonány jinak, než skutečným prolitím jejich krve a jejich smrtí.

Na oltáři se přináší opravdová oběť bez jakékoli podstatné změny obětovaného daru. Taková zvláštní oběť je možná jen tím, že Kristus není obětován v přirozené formě, nýbrž pod způsoby chleba a vína. Svátostným způsobem (to jest ve vnějším znaku) je krev Kristova oddělena od těla, a tedy prolita; neboť silou konsekračních slov je pod způsobou chleba pouze tělo Kristovo (krev jen průvodně), a pod způsobou vína pouze krev Kristova (tělo jen průvodně). Toto svátostné oddělení těla a krve Kristovy, toto mystické zabití (*immolatio*) je tedy látkovou částí eucharistické oběti a s vnitřním obětováním Krista jako s tvarovou částí tvoří podstatu mše svaté.

Avšak mše svatá není jen opravdovou obětí, nýbrž zároveň tajemnou *obnovou oběti kříže*. Týž úkon proměňování uskutečňuje zároveň naprostou oběť a vztažnou oběť, to jest skutečnou oběť, která však má vnitřní vztah k oběti kříže a jest její obnovou. Něco podobného bylo u starozákonních obětí: totéž prolití krve obětovaného zvířete bylo vlastní obětí a zároveň obrazem budoucí oběti Kristovy.

Tedy podstata mše svaté spočívá v mystickém (svátostném) prolití krve, které je výrazem vůle Kristovy obětovati se a zároveň je obrazem a obnovou krvavé oběti kříže. Svatý Tomáš to vyjadřuje stručně a přesně: „Pokud se v této svátosti (eucharistie) znázorňuje utrpení Kristovo, jímž se Kristus obětoval jako žertva, má (eucharistie) ráz oběti.“ (14)

Z toho, co bylo řečeno, plyne mnoho *praktických důsledků*: Předně vidíme, jak si máme vážiti mše svaté, neboť mše svatá není jen vzpomínka, není jen prázdná památka na oběť Kristovu na Kalvarii, nýbrž je to pravá, skutečná oběť Kristova, oběť, která má cenu nekonečnou. Mše svatá je především oběť. Není to jen modlitba, nejsou to jen obřady, nýbrž mše svatá je skutečná oběť Kristova. Není to jen soukromý úkon kněze, úkon, který by se dal nahraditi třebaš odpoledním požehnáním nebo nějakou modlitbou, nýbrž je to oběť Kristova a zároveň oběť naše, oběť celé Církve. Proto se nesmíme spokojiti jen s trpnou účastí, jen jakýmsi pozorováním oběti mše svaté, nýbrž je třeba, abychom se činně účastnili oběti mše svaté, abychom při obětování spoluobětovali a byli spoluobětováni s Kristem, abychom při proměňování byli proměněni v Krista, abychom se při svátém přijímání ještě úžeji spojili s Kristem, a tak aby bylo dovršeno naše spojení s Kristem i naše oběti.

Činná účast na oběti mše svaté žádá víc než pouhou tělesnou přítomnost. Žádá naši součinnost. A nejlepší součinnost je jistě ta, kterou doporučuje Církev a kterou Pius X. stručně shrnuje takto: „Nemodlete se při mši svaté, nýbrž modlete se mši svatou.“

- (1) Sr. Sněm trident., sess. 22, can. 1; Denz. n. 948
- (2) Řím., 12, 1.
- (3) Sněm vatikánský, sess. 3, cap. 4; Denz. n. 1796.
- (4) Sr. Sněm trident., sess. 22, cap. 2; Denz. n. 940.
- (5) Způsoby chleba a vína nejsou obětovány, nýbrž slouží jen k tomu, aby oběť byla viditelná.
- (6) Sněm trident., sess. 22, cap. 2; Denz. n. 940.
- (7) Sr. K. Žid. 7, 25; 9, 25-26.
- (8) I. Petr, II, 5, 9.
- (9) Sv. Řehoř Nys.: De Resurrect.
- (10) Sr. sv. Tomáš: Theol. Summa, III, 22, 2: „Vnější oběť naznačuje oběť vnitřní, již duše obětuje sama sebe,“
- (11) Někteří (Suarez, Toletus, Scheeben) vidí podstatu mše svaté ve *věcném zničení* (in reali destructione) podstaty chleba a vína; jiní (Lessius, Hugon) v *silovém zničení* (in virtuali destructione) obětovaného Krista; jiní konečně (Lugo, Franzelin, Hurter, Vacant) v *rovnocenném zničení* (in aequivalenti destructione) obětovaného Krista.
- (12) Tuto teorii hlásají na př. Marmion, Batiffol, Schanz, De la Taille, Lepin.
- (13) Tak učí Gihl, Billot, Tanquerey, Van Noort, Hugeny, Casel, Rohner, Garrigou-Lagrange aj.
- (14) Sv. Tomáš: Theol. Summa, III, 79.

Zdroj: Na hlubinu, ročník XII, číslo 3

Zpracoval: D. Grof